

roman

Édouard Louis

Skoncovat s Eddym B.

překlad sára vybiralová

Přeložila Sára Vybíralová

Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication F. X. Šalda, a bénéficié de la collaboration de l'Institut français de Prague.

Tato kniha vychází za pomoci programu na podporu publikační činnosti F. X. Šalda Francouzského institutu v Praze.

EN FINIR AVEC EDDY BELLEGUEULE

Copyright © Éditions du Seuil, 2014

Translation © Sára Vybíralová, 2017

Photography © Félix Ledru, 2017

ISBN 978-80-7432-869-5 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7432-931-9 (epub)

ISBN 978-80-7432-932-6 (mobi)

ISBN 978-80-7432-933-3 (pdf)

Didieru Eribonovi

Poprvé se stalo, že mé jméno nepojmenovává.

Marguerite Duras: Vytržení Lol V. Steinové

Můj otec

Tak třeba můj otec. V roce 1967, kdy přišel na svět, na vesnici ženy ještě nejezdily do porodnice. Rodily doma. Jeho matka ho porodila na pohovce plné prachu, psích a kočičích chlupů, špíny nanesené věčně zablácenými botami, které se u dveří nezouvaly. Ve vesnici jsou samozřejmě silnice, ale také mnoho *polňaček*, kudy se pořád chodí, kde si děti hrají, nevyasfaltované kamenité, prašné cesty podél polí, pěšiny za deštivých dní podobné pohyblivým pískům.

Než jsem nastoupil na druhý stupeň, několikrát týdně jsem se vydával zajezdit si po *polňačkách*. Zastrčil jsem si mezi paprsky kola kus kartonu, aby to při šlapání znělo jako motorka.

Otcův otec hodně pil, lil do sebe pastis a víno po pětilitrových krabicích tak jako většina mužů na vesnici. Alkohol kupoval u nás v potravinách,

keré zároveň slouží i jako bar, prodejna tabáku a výdejna chleba. Nakoupit tam lze v kteroukoli hodinu, stačí zaklepat u majitelů. Rádi poslouží.

Jeho otec hodně pil, a jen co se opil, tloukl jeho matku: najednou se k ní otočil, nadával jí, házel po ní vším, co mu přišlo pod ruku, klidně i vlastní židlí, a pak ji bil. Můj otec, tehdy ještě příliš malý, bezbranné slabé dítě, je bezmocně sledoval. Mlčky v sobě hromadil nenávist.

Nic z toho mi nikdy neřekl. Můj otec nemluvil, alespoň o těchhle věcech ne. Dělal to za něj matka, to byla její ženská role.

Jednou ráno – mému otci tehdy bylo pět let – jeho otec navždy odešel, bez varování. Vyprávěla mi to babička, která také předávala rodinné příběhy (zase ta ženská role). Po těch letech se tomu už smála, nakonec byla šťastná, že se manželka zbavila *Šel takle jednou ráno do fabriky, my na něj čekali s večeří, jenže už nepřišel.* Pracoval v továrně jako dělník, to on nosil domů výplatu, a když zmizel, rodina s šesti nebo sedmi dětmi se ocitla bez prostředků, tak tak, že měli co jíst.

Otec na to nikdy nezapomněl, říkával přede mnou *Nasrat na toho vyjebanýho čuráka, co od nás odešel, co nechal mámu samotnou s holejma rukama, nasrat.*

Když o pětatřicet let později otcův otec zemřel, seděli jsme zrovna všichni u televize, v rodinném kruhu.

Otci volala jeho sestra nebo možná někdo z hospicu, kde jeho *fotr* dožil. Osoba v telefonu mu sdělila, *Tvůj – váš – otec dnes ráno zemřel, rakovina, a hlavně rozdrcená kyčel v důsledku pádu, rána se zanítla, dělali jsme vše, co bylo v našich silách, ale nebylo možné ho zachránit.* Vylezl na strom, že prořeže větve, a uřízl tu, na které seděl. Když jim osoba na druhém konci linky tohle řekla, smáli se oba mí rodiče tolik, že pořádnou chvíli trvalo, než zase popadli dech. *Podříznout si pod sebou větev, takovej debil, to nevymyslíš.* Nehoda, rozdrcená kyčel. Když se to otec dověděl, byl štěstím bez sebe, povídá matce: *Tak už je konečně po něm, po šmejdovi starym.* A dodal: *Du koupit flašku, to se musí zapít.* O několik dní později slavil čtyřicátiny a vypadal šťastný jako nikdy předtím, tvrdil, že se během několika dní odehrály dvě věci, které si zaslouží oslavu, dva dobré důvody, aby si *vyhodil z kopejtky*. Trávil jsem večer s nimi, usmíval se jako dítě napodobující náladu rodičů, aniž přesně ví proč (ty dny, kdy matka plakala, jsem plakal také, aniž bych věděl proč; prostě jsem plakal). Otce dokonce napadlo

koupit pro mě limonádu a mé oblíbené slané kre-
kry. Nikdy jsem se nedozvěděl, zda ve skutečnosti
tiše netrpěl, zda se při zprávě o smrti svého otce
neusmíval právě tak, jako je možné se usmívat,
když nám plivou do tváře.

Otec nechal školy velice brzy. Dával přednost tan-
covačkám v okolních vesnicích a rvačkám, které
s nimi byly nezbytně spojeny, vyjížděním na mo-
torce – říkalo se jí *prďoch* – k rybníkům, kde trá-
vil celé dny a rybařil, dnům stráveným v garáži,
kde motorku vylepšoval, *tunil si mašinu*, aby byla
silnější, rychlejší. I když na střední ještě chodil,
stejně byl za různé prohřešky, nadávky učitelům
nebo neomluvené hodiny většinu času z vyučo-
vání vyloučen.

Hodně mluvil o rvačkách *V patnácti šestnácti
jsem byl pěkněj drsňák, furt jsem se rval, ve škole,
na zábavě, s kámošema jsme se často pěkně sun-
dali. Bylo nám to u prdele, aspoň byla sranda,
a je fakt, že kdyby mě v té době vykopli z továrny,
našel bych si raz dva místo jinde, tehdy to ne-
bylo jako dneska.*

Přerušil totiž studium na odborné střední
škole a nastoupil jako dělník v továrně v naší
vesnici, kde se vyráběly mosazné součástky,

stejně jako před ním jeho otec, jeho dědeček a pradědeček.

Vesničtí drsňáci, zosobňující všechny tolik ceněné mužské hodnoty, se odmítali podřizovat školní disciplíně a pro otce bylo důležité se počítat mezi ně. Když prohlásil o některém z mých bratrů nebo bratranců, že je to *drsňák*, slyšel jsem v jeho hlase obdiv.

Moje matka mu jednoho dne oznámila, že je těhotná. Bylo to na začátku devadesátých let. Čekala syna, mě, jejich nejstarší dítě. Měla už dvě děti z předchozího manželství, mého staršího bratra a starší sestru; zplodila je se svým prvním manželem, alkoholikem, jenž zemřel na cirhózu jater a jehož mrtvolu našli až o několik dní později, ležící na zemi, v rozkladu a prolezlou červy, zvláště jedna tvář byla v tak pokročilém stadiu, že jí prosvítala čelist, v níž se to hemžilo larvami, zela mu tam díra, díra zvící golfové jamky uprostřed voskovitého, zažloutlého obličeje.

Můj otec z toho měl velkou radost. Ve vesnici bylo důležité být drsňák, ale také umět drsňáky vychovat ze svých synů. Každý otec posiloval prostřednictvím synů svou mužskou identitu, bylo jeho povinností vštípit jim své chlapské hodnoty.

A můj otec se na to chystal, plánoval vychovat ze mě drsňáka, ve hře byla jeho mužská hrdost. Rozhodl se dát mi jméno Eddy podle amerických seriálů, které sledoval v televizi (stále ta televize). V kombinaci s příjmením Bellegueule, totiž Držtička, které mi předal spolu s minulostí, již bylo obtíženo, jsem se tedy měl jmenovat Eddy Bellegueule. Jméno pro drsňáka.

Manýry

Otcovy naděje a sny jsem zadupal velmi brzy. Problém byl odhalen už v prvních měsících mého života. Skoro to vypadalo, že jsem se tak už narodil, nikdo nikdy nepochopil, jak a proč se to ve mně probudilo, odkud se bere ta neznámá síla, jež se mě při narození zmocnila a uvěznila mě v mém vlastním těle. Když jsem začal mluvit, učít se první slova, tíhl můj hlas spontánně k ženské intonaci. Byl vyšší než hlas ostatních chlapců. Pokaždé, když jsem se dal do řeči, začaly mi ruce máchat všemi směry, kroutit se a vířit ve vzduchu.

Rodiče tomu říkali *nakrucování*, říkali mi, ať se *přestanu nakrucovat*. Kladli si otázku *Proč se ten Eddy předvádí jako buchta*. Krotili mě: *Nech toho, to sebou nemůžeš přestat mlít jak nějaká pošahaná tetka?* Mysleli si, že se schválně chovám zženštile, že jsem si tuhle individuálně

pojatou estetiku vystupování sám rozvinul, abych je štvál.

Přitom jsem ani já sám nevěděl, proč jsem takový. Ten způsob chování, ty manýry mě ovládaly, podmanily si mě, ani ten vysoký hlas jsem neměl naschvál. Ani chůzi, při níž jsem výrazně, příliš výrazně kroutil boky, ani pronikavé výkřiky, které mi unikaly, které jsem nevyrážel vědomě, ale do slova mi unikaly z hrdla, když mě něco překvapilo, nadchlo nebo vyděsilo.

Pravidelně jsem chodil do dětského pokoje, kde byla tma, protože se tam nedalo pořádně rozsvítit (nebyly peníze na opravdové osvětlení, závěsný lustr nebo třeba jen žárovku na stropě; měli jsme tam jen jednu stolní lampičku).

Bral jsem si sestřiny šaty, oblékal se do nich a předváděl se, zkoušel si všechno, co jsem našel: krátké i dlouhé sukně, puntíkové nebo proužkované, projmutá trička s výstřihem, obnošená a děravá, krajkové i vycpané podprsenky.

Tahle představení pro jediného diváka, jímž jsem byl sám, mi tehdy připadala jako to nejkrásnější, co jsem kdy viděl. Líbil jsem se sám sobě tolik, až bych plakal radostí. Srdce mi bušilo, div se mi nerozskočilo.

Když mě pak euforie z přehlídky přešla, byl jsem vyčerpaný, cítil jsem se náhle pitomě, jako by mě dívčí šaty, které jsem měl na sobě, pošpinily, a nejenže jsem si připadal jako pitomec, sám sobě jsem se hnusil, žasl jsem nad tím, kde se ve mně vzalo to šílenství, že jsem měl potřebu se převlékat, jako když člověk pod vlivem alkoholu ztratí zábrany a chová se směšně a druhý den mu zbudou jen bolestivé a zahanbené vzpomínky a lítost. Představoval jsem si, že to oblečení rozstříhám, spálím, zahrabu někde, odkud ho nikdy nikdo nevykope.

I mé záliby vždy nějak automaticky odpovídaly těm ženským, aniž bych věděl či chápal proč. Líbilo se mi divadlo, popové zpěvačky a panenky, zatímco mí bratři (a svým způsobem dokonce i moje sestry) dávali přednost počítačovým hrám, rapu a fotbalu.

Jak jsem rostl, cítil jsem, jak na mně ulpívají otcovy stále tíživější pohledy, jak v něm vzrůstá děs, jak sílí jeho bezmoc tváří v tvář monstru, které přivedl na svět a které den za dnem stále neodvratněji potvrzovalo svou jinakost. Matka vypadala, že je situace nad její síly, a brzy to vzdala. Mnohokrát mě napadlo, že jednou odejde a nechá jenom vzkaz na stole, v němž vysvětlí, že už

nemůže dál, že si takového syna jako já nezaslouží, že na takový život není připravená a nárokuje si své právo všeho nechat. Jindy jsem si představoval, že mě rodiče zavedou někam hodně daleko nebo do hlubokého lesa a nechají mě tam, jako se to dělá se zvířaty (a věděl jsem, že to neudělají, nebylo to možné; ale představoval jsem si to).

Byli z toho nepochopitelného stvoření bezradní a usilovně se mě snažili přivést na správnou cestu. Rozčilovali se, stěžovali si *Jemu snad hrabe, nemá to v hlavě v pořádku*. Většinou mi říkali *buchtó*, přičemž *buchta* pro ně byla tou nejhorší nadávkou – to, co teď říkám, se dalo poznat z jejich tónu –, zračil se v ní ten největší odpor, mnohem víc než v *blbečku* nebo *kreténe*. Ve světě stojícím na maskulinních hodnotách o sobě i moje matka říkala *na mě si jen tak někdo nepřijde, mám přece koule*.

Otec doufal, že by mě mohl utužit fotbal, a navrhoval mi, abych chodil hrát, tak jako kdysi on sám, jako mí bratřenci a bratři. Odmítal jsem: už v tomto věku jsem toužil chodit na tanec jako moje sestra. Představoval jsem si sám sebe na jevišti,

snil jsem o punčochách a třpytkách, o aplaudujících davech, jimž kynu, blažený a zbrocený potem, jelikož jsem však věděl, jaká je to ostuda, nikdy jsem se nepřiznal. Jiný kluk z vesnice, Maxim, na tanec chodil, protože ho k tomu z jakéhosi záhadného důvodu nutili rodiče, a schytával posměch ostatních. Říkalo se mu *Balerína*.

Otec mě úpěnlivě prosil *Je to zadarmo a budeš tam s bratrancem, s kámošema z vesnice. Tak to zkus. Zkus to, prosím tě.*

Souhlasil jsem, že půjdu na jeden trénink, spíš ze strachu z možného trestu, než že bych ho chtěl potěšit.

Šel jsem tam a vrátil se dřív než ostatní, protože po tréninku jsme se museli jít převléknout do šaten. S hrůzou a zděšením jsem zjistil (mohlo mě to přitom napadnout, tyhle věci každý ví), že jsou sprchy společné. Vrátil jsem se a řekl mu, že ve fotbalu nemůžu pokračovat *Já tam chodit nechci, mě fotbal neba, není to pro mě*. Chvíli naléhal a pak to vzdal.

Jednou jsme spolu cestou do baru potkali předsedu fotbalového klubu, kterému se říkalo *Fajfka*. *Fajfka* se ho zeptal s oním výrazem, jaký lidé nasazují, aby vyjádřili údiv, s jedním obočím zdviženým *A co že už tvůj kluk nechodí*. Viděl

jsem, jak otec sklopil oči a zamumlal nějakou lež *No von je trochu nemocnej*, a v tu chvíli mě zachvátil ten nevysvětlitelný pocit, jaký mívají děti, když jsou svědky veřejného zahanbení svých rodičů, jako by základy světa a vše, co v něm dává smysl, vzaly ve vteřině za své. Otec pochopil, že mu *Fajfka* nevěří, a pokusil se to napravit *No a pak, dyť víš, Eddy je svéráz, trošku divnej patron, radši je doma a v klidu kouká na bednu*. Nakonec lítostivě, s pohledem upřeným stranou přiznal *Von vlastně myslim fotbal moc nemusí*.

Mimo domov jsem byl v naší vesnici na severu Francie, o necelém tisíci obyvatel, jako dítě celkem oblíbený. K tomu je třeba připočíst i vše, co se vypráví o dětství na venkově a co jsem měl rád: dlouhé procházky po lese a stavění chýší, oheň v krbu, ještě teplé mléko právě donesené z farmy, hry na schovávanou v kukuřičném poli, konejšivé ticho uliček, stařenka, co rozdává bonbony, jabloně, švestky, hrušně v každé zahradě, živá paleta barev na podzim, chodníky tak pokryté listím, až do těch hromad zapadáte po kotníky, brodíte se v něm; a k tomu ještě kaštiny, jež padaly ve stejné době, na podzim, a naše bitvy. Zásah kaštanem dokázal pořádně zabolet, vracel jsem se domů

posetý modřinami, ale nestěžoval jsem si, naopak. Matka pak říkala *Doufám, žes jim to taky pořádně nandal, až podle modřin se pozná, kdo vyhrál.*

Nebylo vzácností, že jsem zaslechl *Malej Belle-gueule je trochu svéráz* nebo že mi lidé odpovídali s posměvačným úsměvem. Ve výsledku jsem však jako vesnický podivín, zženštilý chlapeček, vzbuzoval spíš něco jako pobavený zájem, trochu jsem je fascinoval, a to mě chránilo, podobně jako náš martinický soused Jordan, jediný černocho široko daleko, kterému lidé říkali *Je fakt, že černý huby nemám rád, jsou rozlezlí všude, problémy dělaj, ve vlastních zemích se mydlej a pak sem přijdou a pálej nám auta, ale ty, Jordane, ty seš fajn, ty nejseš jako voni, tebe máme rádi.*

Ženy z vesnice matce gratulovaly, *Jakej je tvůj Eddy hezky vychovanej, hned se vidí, že není jako ostatní.* A matka byla hrdá a doma mi pak pochvaly vyřizovala.

Ložnice mých rodičů

Ložnici mých rodičů osvětlovaly pouliční lampy. Skrz okenice, opotřebované léty, chladem a deštěm severu, pronikalo slabé světlo, v němž se rýsovaly jen míhající se stíny. Místnost páchla vlhkostí, okoralým chlebem. V pruzích světla poletoval prach, jako by se vznášel, pohyboval se v nějakém jiném, pomaleji plynoucím čase. Trávil jsem celé hodiny tím, že jsem jej nehnutě pozoroval. Když jsem byl hodně malý, s matkou jsme k sobě měli velice blízko – taková blízkost prý mezi chlapci a jejich matkami někdy vzniká –, než mezi námi vyhloubila propast hanba. Předtím na setkání s gusem prohlašovala, že jsem celý po ní, její synáček.

Se soumrakem se mě často zmocňoval nevysvětlitelný strach. Nechtěl jsem spát sám. Přitom jsem v pokoji nebyl sám, sdílel jsem ho s bratrem

nebo se sestrou. Pokojík o pěti metrech čtverečních, s betonovou podlahou a zdmi s velkými černými, kulatými skvrnami od vlhkosti vzlínající z rybníků poblíž vesnice, jež prostupovala celý dům. Matčiny rozpaky (říkám *rozpaky*, abych zase neopakoval slovo *hanba*, ale právě o ni se jednalo), když jsem se jí ptal, proč s otcem nedají na podlahu koberec *Vidíš, koberec by se nám líbil, možná to uděláme*. Nebyla to pravda. Rodiče na to neměli peníze a vlastně ani úplně chuť. Nemožnost to uskutečnit jim bránila to chtít, a tak se věc stávala ještě nedosažitelnější. Matka se točila v bludném kruhu, jenž ji činil neschopnou cokoli udělat, ať už se sebou, nebo s okolním světem *My bysme ti tam ten koberec dali, ale máš přece astma, a dobře víš, že koberce jsou pro astmatiky nebezpečný*.

Plesnivé skvrny jsem zakrýval plakáty populárních zpěvaček a hereček ze seriálů, které vycházely jako přílohy v časopisech. Můj starší bratr jako správný drsňák dával přednost rapu či technu a ze mě si utahoval *To tě baví, furt poslouchat muziku pro buchtý* (vzpomínám si, jak mě jednou po cestě do pekárny celou dobu učil, jak má správně chodit kluk. *Ukážu ti, jak se to dělá, protože takle jak chodíš, to je hrůza, jestli*

potkáme nějaký můj kámoše a ty se před nima budeš takle producírovat, tak to bude průser, budou si ze mě dělat prdel).

Prostor pokoje vyplňovala palanda a dřevěná skříňka, na níž stála televize, takže když člověk vešel do místnosti, ocitl se rovnou v posteli; kolem jen několik čtverečních centimetrů, kam se dalo postavit, prostor byl zahlcený, zabraný už jen přítomností postele a televize. Bratr ji sledoval celou noc a já nemohl usnout.

Nejen proto, že mi vadila televize, ale i ze strachu, že budu spát sám, jsem několikrát týdně chodil před ložnici rodičů, jednu z mála místností v domě, která měla dveře. Nešel jsem dovnitř hned, čekal jsem před pokojem, až skončí.

Vůbec jsem si zvykl chodit za matkou po celém domě (a to až do svých deseti let *To není normální, říkála matka, to dítě není normální*). Když šla do koupelny, čekal jsem na ni přede dveřmi, snažil jsem se je otevřít, kopal jsem do zdí, řval jsem a plakal. Když šla na záchod, vyžadoval jsem, aby nechala otevřené dveře a já na ni mohl dohlížet, jako bych se bál, že se vypaří. Zvyk nechávat při konání potřeby otevřené dveře jí už zůstane a později mě bude odpuzovat.

Neustupovala hned. Mé chování popuzovalo staršího bratra, který mi kvůli tomu, že jsem neustále plakal, říkával želva. Nedokázal se vyrovnat s tím, že i chlapec může tolik plakat.

Po nějaké době naléhání matka nakonec vždy ustoupila. Otec byl raději přísný a křičel. Jako by si rozdělili role, současně vnucené společenskými tlaky, jež je přesahovaly, i vědomě přijaté. Matka: *jestli nepřestaneš, řeknu to tátovi*, a když otec nereagoval: *Jacky, tak hraj trochu svoji roli sakra*.

Když jsem za těch nocí, kdy mi ochromující strach bránil usnout, chodil před dveře jejich ložnice, slýchal jsem přes příliš tenkou příčku jejich zrychlující se dech, tlumené výkřiky, hlasité oddechování. (Do sádrokartonu jsem zavíracím nožikem vyřezával nápisy, například *Edův pokoj*, a dokonce i onu absurdní větu – vzhledem k tomu, že tu nebyly dveře – *Před vstupem zaklepejte na závěs*.) Matčiny vzdechy *Jo, to je vono, ještě, ještě*.

Čekal jsem, až skončí, abych mohl vstoupit. Věděl jsem, že dříve nebo později vyrazí otec silný, hlasitý výkřik. Věděl jsem, že výkřik představuje něco jako signál, že je možné do pokoje vejít. Pružiny v posteli přestaly vrzat. Následovalo ticho, to

patřilo k výkřiku, a proto jsem ještě několik minut, několik vteřin počkal, oddaloval jsem chvíli, kdy vezmu za kliku. Pach otcova výkřiku se v pokoji dosud vznášel. Ještě i dnes, když ten pach cítím, nemůžu se ubránit, aby se mi nevybavil tento opakovaný výjev z mého dětství.

Vždycky jsem se nejdřív omluvil, vymyslel jsem si, že mám astmatický záchvat *Však víte, co se stalo babičce, na záchvat se dá umřít, není to vyloučeno, není to nepředstavitelné* (těmito slovy jsem to neříkal, ale když tyto řádky píšu, občas mě už nebaví rekonstruovat svůj tehdejší jazyk).

Otec pak dal průchod svému hněvu, rozzlobil se, nadával mi. Nevěřil mým povídačkám o babičce a astmatu, hledá si záminky, blbiny, prostě se bojí tmy jako holka, uvažoval nahlas. Ptal se matky, jestli jsem opravdu kluk *Je to snad kluk, nebo ne, do hajzlu? Uřvanej je, tmy se bojí, to není žádnéj normální kluk. Proč? Proč je takovej? Proč? Copak jsem ho vychovával jako holku? Vychovával jsem ho jako ostatní kluky, krucinál!* Z hlasu mu čišelo zoufalství. Ve skutečnosti – to nevěděl – jsem si tytéž otázky kladl i já. Byl jsem jimi posedlý. Proč pořád pláču? Proč se bojím tmy? Proč jsem kluk, když vlastně nejsem normální

kluk? A hlavně: proč se takhle chovám, odkud se bere moje gestikulace, moje manýry, to mávání rukama při mluvení (*jako stará hysterka*), ženská intonace, vysoký hlas. Nevěděl jsem, odkud moje jinakost pramení, a to mě zraňovalo.

(V téže době, okolo deseti let, se mi také vracela jedna utkvělá představa: když jsem se jednou v noci díval na televizi – pravidelně se stávalo, že jsem ji sledoval celou noc, když mí sourozenci nebyli doma, spali u kamarádů –, viděl jsem reportáž o odtučňovacím centru pro obézní lidi. Na obézní dorost tam dohlížel tým, který je nutil dodržovat drastický režim: strava, sport, pravidelný spánek. Ještě dlouho poté, co jsem pořad zhlédl, jsem snil o podobném místě pro lidi, jako jsem já. Protože mě pronásledovala vidina oněch dvou chlapců ze školy, představoval jsem si, že mě vychovatelé bijí pokaždé, když mé tělo podlehne sklonům ke zženštilosti. Snil jsem o výcviku zaměřeném na hlas, na chůzi, na způsob, jak se dívat. Ve škole na počítačích jsem se po takovém pobytu začal usilovně pít.)

Z úst dospělých v mém okolí se stále ozývala slova jako *strojený* a *zženštilý*: nepatřila jen ke škole,

k těm dvěma klukům. Ta slova byla jako žiletky, které mě, když jsem je zaslechl, zranily na celé hodiny, dny, vybavoval jsem si je, v duchu si je opakoval. Říkal jsem si, že mají pravdu. Doufal jsem, že se změním. Ale tělo mě neposlouchalo a nadávky se vracely. Dospělí z vesnice mě za *strojeného* a *zženštilého* neoznačovali vždy s intonací charakteristickou pro nadávku. Občas to vyslovovali spíš s údivem *Proč se snaží chovat a mluvit jako holka, když je kluk? Máš divnýho synka, Brigitte* (matka). Z jejich údivu se mi stahoval krk a bolel mě žaludek. Ptali se i mě *Proč mluvíš takhle?* Předstíral jsem, že jim nerozumím, znovu jsem mlčel – a pak mě popadala chuť křičet, ale nedokázal jsem to, křik mi zůstal vězet v hrdle jako nějaké cizí a rozpálené těleso.

Vesnické historky

Nebyli jsme nejchudší ze všech. Naši nejbližší sousedé měli ještě méně peněz a dům neustále špinavý, neudržovaný, u mé matky i ostatních si vysloužili jen pohrdání. Byli bez práce, takže patřili k těm, o nichž se říkalo, že jsou *flákači*, lidé, *co sajou dávky a nehnou ani prstem*. Zoufalá vůle a neúnavná snaha najít někoho, kdo je na tom ještě hůř, nestát na společenském žebříčku nejniž. V domě jim všude leželo poházené špinavé prádlo, ve všech místnostech močili psi a špinili postele, nábytek pokrýval prach a ostatně nejen prach, ale spíš špína, jejíž podstatu nevystihuje žádné slovo: směsice hlíny, prachu, zbytků jídla a vylitého pití, zaschlého vína nebo Coca-Coly, mrtvolek mušek a komárů. I oni sami byli špinaví, chodili v oblečení potřísněném blátem nebo kdoví čím, vlasy mastné, nehty dlouhé a začernalé. Jiná oblíbená průpovídka mé matky, pronášená vždy s hrdostí:

Chudej člověk ještě nemusí bejt čuně, my třeba nemáme na rozhazování, ale aspoň je doma čisto a děti jsou vždycky ve voňavym, nechoděj jak špindíry. Sousedé kradli v polích v okolí vesnice kukuřici a hrášek, museli přitom dávat pozor, aby je nepřistihli zemědělci, nenačapali hnojokydi. Často jsem u nich strávil celý den, v kuchyni, jež byla cítit naftou, kterou skladovali v nádrži ve vedlejší místnosti. Kdysi sloužila jako koupelna, nynější obyvatelé však usoudili, že koupelna je zbytečná, a udělali z ní skladiště nafty. Připravovali jsme si popcorn z kukuřice ukradené hnojokydům. Povíдали jsme si o tom historcky poskládané z výmyslů, přidaných a vyfantazírovaných prvků a přehánění, jak už to děti umějí. Dobrodružství, jež si vymýšlel malý soused A vtom se objevil hnojokyd a honil mě na traktoru, ale já byl rychlejší, a tak mě nechytíl.

Vyprávěli jsme si historcky, v nichž vesnice ožívala a život pozbýval svou monotónnost.

Jedna historcka mě hodně zasáhla. Šlo o smrt člověka z vesnice. Byl už úplně bez peněz a dlužil ve všech podnikách. Můj otec rád říká, že jich tu v té době bylo dvanáct, na vesnici s ani ne pěti sty obyvateli. Říkám člověk z vesnice, ale dobře jsem ho znal.

Samota, hlad – stařec už musel být unavený životem. Život ho tížil, ale nezabil se přímo, jako by i samotné úsilí, jež by na to musel vyvinout, bylo nesnesitelné.

A pak se ulicemi začal šířit zápach.

I já ho ucítil, když jsem se jednoho dne procházel se svým bratrancem. Poznamenal *Smrdí to tady chcíplotinou*. S bratrancem jsem trávil hodně času. Potřeboval mě na to, abych mu zavázal tkaničky či ho poškrábal na zádech: kvůli svému postižení se nedokázal dost dobře hýbat. Když se jako dítě přestal vytahovat do výšky, jeho páteř rostla dál, abnormálně se vyvinula, až zasáhla mozek, což způsobilo nevratné poškození. Vážný hendikep. Chodil křivě, velký hrb na zádech ani oblečení neschovalo. *Hele, Kvazimódo*, hihňali se vesničané. Velmi brzy přišel o zuby, po dvacítce mu začaly vypadávat jeden za druhým a jeho pleť občas z neznámého důvodu nabyla zažloutlého, vlastně úplně žlutého odstínu. Tehdy ho na celé týdny připoutaly k posteli prudké horečky. Byl postižený, ale lidé z vesnice si dávali pozor, aby to slovo před ním a jeho matkou nikdy nevyslovili. Nevěděli jsme, zda jeho matka – moje teta – jen

předstírá, že si neuvědomuje vážnost bratrančova zdravotního stavu, nedovede plně pochopit, o co jde. „Rodiče nikdy nebudou chtít uznat, že je jejich syn blázen.“ Vybavuji si ten úžas, když jsme ji jednou jedinkrát slyšeli říct, jako by se musela přiznat, jako by nám sdělovala něco nového *Můj kluk je postiženej, víte*. Zato za jejími zády vesničané o jeho hendikepu mluvili. *Chudák tvůj bratránek, má to těžký, jseš hodnej kluk, že se o něj staráš*. Když jsem byl u lékaře, kladl mi na srdce *Užij si bratránka, nebude tu mezi náma dlouho, víš*. Nechyběly ani posměšky *Máš za bratrance obecního hrbáče, belhavýho imbecila. Mongola*.

V mé rodině bylo více postižených než v jiných rodinách. Nebo jsme je možná jen méně skrývali, méně je léčili, nevěděli jsme, co s tím. Možná za to zkrátka mohl nedostatek prostředků, který zabraňoval léčit se pořádně, nepřátelská ostražitost k lékařské péči. Jedna moje sestřenice se narodila s rozštěpem patra, jiný bratranec je neustále nemocný, alergický na antibiotika, na prací prášky a na trávy. Jedna teta si v opilosti trhá kleštěmi zuby, jen tak, pro zábavu – kleštěmi, jaké se používají v autoopravnách. Opilá je často a nakonec neodvratně dopadla tak, že není co trhat.

Bratranec toho dne řekl *Smrdí to chcíplotinou*. Měl pravdu, byla to smrt. Nebyl bych si dokázal představit, že páchne takhle. Stařec se rozhodl, že zůstane doma, že už nevyjde. Že už si nepůjde dát pastis, svoje *žlutý potěšeníčko*, do vesnického baru, kde se muži večer scházejí po práci – nebo po dni stráveném doma před televizí, pokud nepracují. Zůstal doma, bez hnutí, celý ztuhlý čekal v posteli na smrt. Povídalo se, nevím, jestli je to pravda, že prý zemřel ve vlastních výkalech. *Umřel ve chcankách a ve sračkách*, ani z postele už se nechtěl hnout, přestal chodit na záchod a loužičky moči a hromádky stolice přikrýval listy novinového papíru, snad v posledním záchvěvu péče o hygienu před smrtí. *Fusekle měl prej zarostlý do masa, už si je několik měsíců nepřevlíkl a s těma chcankama a hnisem mu fusky pomalu přirostly k tělu, přilepily se mu na něj jako druhá kůže*. Pak přišlo ticho. Tělesný rozklad. Ženy z vesnice říkaly *Sežrali ho červi*, ulicemi se šířil pach. Kolem domu se shromáždil dav (téhož dne, kdy můj bratranec rozpoznal ve vzduchu smrt, nevědomky, protože *smrdí to chcíplotinou*, tak se označovaly všechny nepříjemné pachy), odkud se linul zápach rozkládajícího se těla. Vzduch byl brzy nedýchatelný, ženy si

chránily nosy papírovými kapesníky, aby se mohly dál dívat, zůstat tam, nenechat si ujít šanci být u podobné události, uniknout na chvíli, na několik minut, každodennímu životu bez překvapení, ba i naděje na překvapení. Můj neduživý bratranec toho odpoledne hodně zvracel.

Tuhle historku jsme vyprávěli často, bavilo nás to.

Správná výchova

Rodiče se mě snažili pořádně vychovat, abych *nebyl jako ta sběř a Arabáci na sídlištích*. Matka si na tom zakládala: *Moje děti jsou dobře vychovaný, já jim dávám pořádnou drezúru, nejsou žádný spratci* nebo – a nevím, odkud tu informaci vzala, snad opakovala slova svého otce, veterána z války v Alžírsku – *Moje děti jsou dobře vychovaný, ne jako Alžířani, ty jsou totiž nejhorší, fakt že jsou mnohem nebezpečnější než Marokánci nebo jiný Arabové*.

Protože mě matka neustále ujišťovala o mé nadřazenosti nad Araby nebo našimi velice chudými sousedy, uvědomil jsem si až teprve na střední škole, že jsem mnohem méně privilegovaný, než jsem si myslel. I předtím jsem věděl, že existují mnohem lépe postavené světy než ten můj. Bohatí lidé, na které otec nadával, majitelka obchodu ve

vesnici nebo rodiče mé kamarádky Amélie. Přemýšlel jsem o tom dost často. Ale protože jsem s existencí těchto světů nebyl přímo konfrontován, nepronikl jsem do nich, zůstalo mé povědomí o nich pouze na úrovni intuice, fantazie.

Zjistím to až mnohem později, zejména při rozhovorech se svými bývalými učiteli – bezmocnými učiteli na druhém stupni, které skličovalo, jak rodiče na vesnici vychovávají své děti, a kteří to probírali ve sborovně *A malý Bellegueule, ten je šikovný, ale jestli nebude dál nosit úkoly a bude takhle často chybět, nevyhrabe se z toho.*

Patřil jsem ke světu, kde se děti na televizi dívají už ráno hned po probuzení, celý den hrají fotbal v klidnějších ulicích přímo na silnici, na pastvinách za domy nebo pod okny bytovek, pak se znovu dívají několik hodin na televizi, odpoledne a večer, celkem šest až osm hodin denně. Ke světu dětí, jež tráví večer a v noci hodiny *zevlením* na ulicích. Otec mě varoval – když šlo o školní záležitosti, býval neohrabaný –, že si sice mohu dělat, co chci, ale vždy musím nést odpovědnost za následky *Chod' si ven, kdy chceš, vracej se, kdy chceš, ale jestli budeš druhej den ve škole unavenej, můžeš si za to sám. Jestli si chceš hrát na velkého*

kluka, tak se všim všudy, zatímco děti učitelů, lékaře a majitelů obchodu musely být doma a dělat úkoly. Občas se mě zeptal několikrát v jediném týdnu, jestli mám hotové úkoly. Odpověď ho příliš nezajímala, stejně jako když matka vyzvíдалa, jak jsem se měl ve škole. Tu otázku mi nekladl on sám, vycházela z role, jež ho občas, proti jeho vůli přesahovala, přijetí či spíše internalizace faktu, že je dobře, když dítě úkoly do školy dělá.

Venku jsem vždy trávil čas poblíž zastávky autobusu, jež byla ústředním bodem klučičího života. Sedávali jsme tam často celý večer, schovaní před větrem a deštěm. Zdá se mi, že tomu tak bylo odjakživa: dospívající chlapani se scházeli na zastávce, pili a bavili se. Můj otec i bratr tím prošli, a když jsem se později do vesnice vracel, vídal jsem tam kluky, jimž nebylo ještě ani osm, když jsem odešel. Zaujali místo, které bylo o několik let dříve moje; nic se nemění, nikdy.

Nekonečné hovory dlouho do noci: pořád jen historky z vesnice, jako by to byl svět existující jen sám pro sebe, vzdálený jakémukoliv povědomí o tom, co je za jeho hranicemi, co je tam dál, legrácky, jen tak pro zábavu rozkopnout dopisní

schránku, stařenka Jeanine, co bydlela naproti zastávce a volala policii, když jsme byli příliš hluční, a my jí nadávali *píčo, stará krávo* a pak jsme utekli. Kupovali jsme si velká balení piv a opíjeli se, až jsme se pozvraceli, a natáčeli si to na mobil.

Vzpomínám si, že ještě jako malý, ve třinácti, čtrnácti, jsem byl opakovaně svědkem toho, jak někdo ztratil vědomí, upadl do alkoholového kómatu. Že se musela volat záchranka, držet někoho z *kámošů*, aby zůstal ležet na boku a nezadusil se vlastními zvratky. Když se to stalo mně, probudil jsem se ráno po pitce (říkali jsme *Ať žije sobotní pařba!*) v jednom ze stanů, které jsme si předchozího dne postavili na louce u vesnice, s oblečením ztvrdlým zaschlými zvratky, ve špinavém spacáku těžko popsatelného zápachu vinou potravy vydávané zkaženým žaludkem, s bolavým břichem a pulzující lebkou, jako by se mi toho dne srdce a plíce přemístily do mozkovny. *Kámoši* mi se smíchem sdělovali, že jsem o vlásek unikl smrti, že jsem se mohl zadusit zvratky, mohl mi zapadnout jazyk.

Abych upokojil rodiče, snažil jsem se co nejvíce sblížit s kluky. Ve skutečnosti jsem se v jejich

společnosti strašně nudil. Často jsem říkal matce, že jdu za nimi, ale vlastně jsem šel za Amélií. Jednou z mých oblíbených her bylo líčit ji, zmalovat ji rtěnkou, přidat spoustu různých pudrů a stínů. Nechci si ani představit, jak by se rodiče zděsili, kdyby to věděli. Cítil jsem potřebu je ubezpečit, zařídít to tak, aby si přestali klást otázky, které měly raději zmizet.

Večery jsme prokládali bitkami. Ty se na autobusové zastávce pojily s litry piva, levné whisky a pastisu. Večírky se táhly celou noc, až do svítání, ztracený čas, hodiny strávené pouhým čekáním, až čas uplyne, nebo spíš nadejde. Zastávka, také z červených cihel, posprejovaná nápisy *Fuck the Police* a *Teplousi do plinu*.

Bitky patřily ke každodenním výjevům, prali se holky i kluci – hlavně kluci, a to nejen pod vlivem alkoholu (na školním dvoře skoro každý den; děti se shlukovaly kolem soupeřů – dvou nebo více – a co nejhlasitěji volaly jméno toho, komu fandily).

Jednou jsme se poprali my dva s Amélií. Dětská hádka. Její rodiče byli mnohem zámožnější než moji, i když nebyli tak docela *pracháci*: matka

pracovala v nemocnici a otec jako technik u elektrických podniků. Amélie mi toho dne řekla, aby mi ublížila – věděla, že když tohle řekne, povede se jí to – že jsou moji rodiče flákači. Vybavuji si tu hádku přesně, některé události si v životě vytváříme prostřednictvím vzpomínek, které by jinak mohly být nedůležité, banální. A pak, o dlouhé měsíce, roky později, získají vlivem okolností na významu.

Uhodil jsem ji. Vzal jsem ji za vlasy a praštil jí hlavou o kapotu školního autobusu, který tam stál, surově, jako velký zrzek a malý nahrbený kluk na chodbě u knihovny. Hodně dětí nás vidělo. Všichni se smáli a povzbuzovali mě *Do toho, nandej jí to, dej jí do držky*. Amélie plakala a prosila mě, ať toho nechám. Křičela, sténala, žadonila. Dala mi najevo, že pochází z úctyhodnějšího světa, než je ten můj. Zatímco já trávil čas na zastávce, jiné děti jako ona, Amélie, četly knihy, které dostaly od rodičů, chodily do kina, nebo dokonce do divadla. Rodiče s nimi u večere mluvili o literatuře, o historii – když jsem jednou vyslechl rozhovor Amélie s její matkou o Eleonoře Akvitánské, zbledl jsem hanbou.

U nás doma jsme obvykle nevečeřeli, ale jedli. Většinou jsme dokonce používali slovo *žrát*. Každý

večer otec volal *Jde se žrát*. Když o několik let později použiju před rodiči slovo *večeřet*, budou si ze mě utahovat *Ten teda mluví, za koho se má. Jo aha, on teď študuje, hraje si na pána, vede své filozofický řeči*.

Vést filozofické řeči znamenalo mluvit jako zneprátelená třída, *ty co na to maj, pracháči*. Mluvit jako ti, kteří mohli vystudovat střední nebo vysokou školu, a tedy studovat filozofii. Je pravda, že i ostatní děti, ty, které *večeří*, občas pijí pivo, sledují televizi a hrají fotbal. Ale ty, které hrají fotbal, pijí pivo a sledují televizi, nechodí do divadla.

Stěžoval jsem si Amélii, že se o mě matka, ve srovnání s tou její, méně stará. Nedokázal jsem pochopit, že Améliina matka má jiné povolání, jiný status, že nežije v tak drsných podmínkách. Že pro mou matku je těžší věnovat mi čas, a s ním i lásku.

Je pravda, že jindy mě matčina lhostejnost uklidňovala. Když jsem se vracel ze školy, mohla si snadno všimnout mých ztrhaných rysů, které připomínaly vrásky. Moje tvář vypadala vráscitá, bití mě činilo starším. Bylo mi jedenáct, ale už jsem byl starší než moje matka.

Vím, že to v hloubi duše věděla. Nikoli vědomě pochopila, na to jí chyběla přesná slova, svůj pocit neuměla vyjádřit. Bála jsem se, že jednoho dne začne klást všechny ty otázky, jež v sobě už roky držela – přestože je nikdy nevyslovila. Že jí budu muset odpovědět, svěřit se jí, mluvit o těch ranách, říct jí, že si ostatní myslí to samé, co ona. Doufal jsem, že na to moc nemyslí a nakonec zapomene.

Jednou ráno, když jsem byl na odchodu do školy, mi řekla *Víš ty co, Eddy, měl bys s těma svejma manýrama přestat, já to vidim, jak se ti lidi smějou za zádama, měl by sis trochu vyvětrat hlavu, vídat se s holkama*. Řekla to stejně, jako se mnou mluvíval otec, váhala mezi zoufalstvím, hanbou a pobouřením. Nedokázala pochopit, proč nechodím svádět dívky na diskotéku nebo na tancovačky ve vesnickém kulturáku, jako před léty můj otec.

Od dvanácti let jsem v sobotu večer chodil s *kámoši* na diskotéku, abych tam – jak jsem říkal a opakoval rodičům, aby pochopili mou fiktivní motivaci – potkal holky. Otcí, jenž se nedal oklamat tak snadno, jak jsem doufal, bylo ovšem divné, že jsem si žádnou dívku, s níž jsem se tam měl logicky seznámit, nikdy nepřivedl domů. Podivoval se mé pasivitě, vždyť můj bratr si na rozdíl

ode mě každý měsíc vodil slečny a představoval nám je, hned plánoval zásnuby, svatbu, děti.

(Šlo o privilegium vyhrazené chlapcům. Když po návratu ze zábavy představila sestra rodičům svého druhého přítele – poté, co se s tím prvním rozešla –, řekli jí, že to takhle nejde. Nemůže přivést domů nového kluka, když už ji celá vesnice viděla s někým jiným *Pochop, ne že bysme ti to nepřáli, nic proti němu nemáme, je to milej kluk, ale nemůžeš se přece takle tahat každou chvíli s jinym. My ti to říkáme v dobrým, ale ostatní, a to si piš, o tobě budou říkat, že jsi děvka.*)

Přestože byli rodiče mým chováním, mými preferencemi a mým vkusem nanejvýš zmatení, střídala občas hanbu hrdost, když na mě přišla řeč. Otec se o tom nezmiňoval, ale matka mi to tlumočila *Nesmíš se na něj zlobit, víš co, je to chlap a chlapi nedávaj city nikdy najevo.* Před kamarády z továrny, kteří mi to pak opakovali, říkal *Můj kluk se dobře učí, je chytrej, a co já vim, možná je to zázračný dítě. Je chytrej, vyštuduje, a hlavně (z toho byl nejšťastnější) hlavně – můj kluk bude jednou bohatej.* On, který dle vlastních slov nenáviděl *pracháče* skoro stejně jako Arabů a Židy, si přál, abych se dostal na druhou stranu.

Když jsem se vracel ze školy, nacházel jsem ho v obývacím pokoji rozvaleného na židli, upíjel pastis před televizí. Příliš hlasitý zvuk televize, jeho chrápání, když u ní usnul, nadávky, jimiž častoval matku, pokud prošla před obrazovkou. Vždy tatáž poloha: natažené nohy a ruce složené na břicho. Starší sestra: *S těma rukama na pupku vypadá jak těhotná ženská.* Místnost páchla přepáleným tukem, protože tam matka smažila hranolky – otcovo oblíbené jídlo *Já mám rád pořádný jídlo pro chlapy, co zasytí, né jako ty hovadiny pro pracháče, co jsou tím dražší, čím míň toho máš na talíři.* Nebylo to jen otcovo oblíbené jídlo, ale také jedno z mála, která vůbec jedl a která jsme tedy jedli i my, protože o jídelníčku rozhodoval on. Matka se sice tvářila, že je to na ní, ale občas se prořekla *Já bych si občas ráda dala třeba fazolky nebo salát, jenže to by se tvůj táta zbláznil.* Jídla se skládala výhradně z hranolek, těstovin, zcela výjimečně z rýže a masa, mražených mletých steaků nebo šunky z diskontního supermarketu. Šunka nebyla růžová, ale nafialovělá a pokrytá kapičkami tuku.

Vznášel se tu tedy pach tuku, kouře z kamen a vlhkosti. Televize běžela celý den, občas i v noci, když před ní usnul *Mám to jako kulisu, já tu*

bednu prostě potřebuju, vlastně neříkal tu bednu, ale přesněji já tu svoji bednu prostě potřebuju.

U televize ho nikdy nikdo nesměl rušit. Když přišel čas usednout ke stolu, platilo pravidlo dívat se na televizi a nemluvit, jinak se otec rozčiloval a dožadoval se ticha, *Sklapni, začínáš mě pěkně vytáčet. Já chci, aby moje děcka byly slušně vychované, a slušně vychované děti u stolu necamraj, ale hezky potichu koukaj na televizi s mámou a tátou.*

On (otec) u stolu občas mluvil, jako jediný směl. Komentoval televizní noviny *Huby jedny přičmoudlý, ve zprávách už není nic jinýho, samý Arabáši, to už snad ani nejsme ve Francii, ale někde v Africe nebo co, své jídlo Co je v žaludku, to se počítá.*

My dva jsme spolu nikdy nevedli opravdový rozhovor. Přestal mi říkat i obyčejné věci jako *dobré ráno* nebo *všechno nejlepší*. K narozeninám mi dal několik dárků, beze slova. Nestěžoval jsem si, nechtěl jsem, aby na mě mluvil. Falešně pohodářským tónem, kterým jen špatně skrýval ostych, vysvětloval *Na dárek si musíš počkat, než dostanem na začátku měsíce přídavky. Jsi narozenej třicátýho, na konci měsíce, máš prostě pech.*

Nevěděl jsem o něm nic, a už vůbec ne o jeho minulosti, jediné informace jsem měl od matky.

Každý večer kolem šesté k nám chodili jeho kamarádi s lahvemi pastisu. Otec už nepracoval. Jednou ráno – nebo večer, už si nejsem jistý – odešel jako obvykle do továrny. Vzal si s sebou svačinu, jídlo, které matka uvařila předchozího dne a uložila ho do plastové krabičky. Otec jedl přímo z krabičky, jako zvíře. Toho dne volali matce z továrny: *Vašemu manželovi se najednou zablokovaly záda, měl z toho slzy v očích, a to Jacky není žádná slabá nátura, však ho známe, ale tentokrát opravdu brečel bolestí.* Pak hlas lékaře (nebo přímo otcův) *Váš manžel v továrně příliš dlouho zvedal příliš těžká břemena. Škoda že to neřešil dřív, s tím se mělo něco dělat už dávno. (Nojo, jenomže Jacky nemá rád doktory, víte, nikdy jim nevěřil, nechce brát léky, úplně jako jeho švagr hemiplegik.)* *Záda má trvale poškozená, zničená, meziobratlové ploténky jsou pryč. Na nějakou dobu bude muset nechat práce. Matka: Ale to přijdeme o peníze, když nebude makat?*

Večer se otec vrátil domů a několik dní zůstal ležet. Jeho křik občas přehlušil i zvuk televize a pláč sousedčiny dětí. Matka: *To je u sousedů, ta husa si ty své fakany neumí srovnat.*

Domníval se, že práci jen přeruší, nanejvýš na několik týdnů. Z týdnů se rychle staly měsíce a z měsíců roky, rodiče mluvili o *dlouhodobé pracovní neschopnosti, konci ochranné lhůty, konci podpory, minimální mzdě, životním minimu*. Nakonec mi matka řekla: *Táta by se klidně moh vrátit do práce, kdyby chtěl, ale jak vidíš, on se radši každé večer u televize s kámošema nalejvá pastisem. Měl bys to vědět, Eddy, máš tátu alkoholika, ten už makat nepude.*

Po několika letech bez práce dohnaly otce zlé jazyky žen klevetících před potravinami nebo před školou *To je flákač, ten Jacky, už čtyři roky nemaká, ani uživit ženu a děti neumí. Jen se koukněte, jak vypadá jeho barák, omítka se loupe, okenice rozbitý, z nejstaršího syna je alkoholik, vůbec ho nezvládá.*

Rodiče se zatvrdili, odmítali si klepů všímat. Matka mi tvrdila, že ji tyhle řeči nezajímají *Můžou mi vlízt na hrb, debilové, ať si ty káči zametou před vlastním prahem*. Ve skutečnosti se otec pokoušel najít práci, ale poté, co ho asi stokrát odmítli, ztratil motivaci. Dál k nám každý večer zval kamarády, ti s sebou pokaždé přinesli dva i víc litrů pastisu a dali si ho ve třech, a jak

měsíce plynuly, bylo stále těžší se opít. Otec a jeho kamarádi si to uvědomovali *Ach jo, už mi v žilách koluje jenom pastis.*

V pátek večer jsem se vracel domů za soumraku. Chodil jsem do divadelního kroužku, který založil můj učitel francouzštiny; otce můj zájem o divadlo silně zarážel, ba rozčiloval, a často mě odmítal dojet vyzvednout autem, brblal *Nikdo tě nenutí hrát nějaký posraný divadlo.* Nezbyvalo mi než těch patnáct kilometrů, které mě dělily od domova, překonat pěšky, jít přes pole několik hodin, na podrážky se mi lepila hlína a bláto, až boty vážily kila. Pole působila nekonečná, jak se říká nedohledná, z remízku do remízku přebíhala zvířata.

Ty večery, kdy jsem se vracel později než obvykle, už byli otcovi kamarádi u nás. Nalévali si pastis a nikdy neopomněli pronést *Tak ještě do druhý nohy,* na což matka vždy opáčila *Kalíte tak dlouho, že už těch noh máte jako chobotnice.* Místnost byla dýmem z cigaret celá potemnělá, hustá kouřová clona z kamen na dřevo tlumila světlo. Matka: *Dej si šluka, je to dobrej matroš.* Televize. Otec a jeho kamarádi, Titi a Dédé, sledovali každý den tentýž pořad. Aby předvedli svou

mužnost, komentovali ženy na obrazovce *Kurva to je kočka, s tou bych si dal říct, tu bych hnedka vojel*, a matka na to popuzeně *Prasáci, myslíte jen na jedno*. Když jsem jednou večer přišel ze školy, přepnuli zrovna na jiný program. To dělali jen velmi vzácně, obvykle zůstávali věrní svému pořadu, *Kolu štěstěny*. Před začátkem říkali *Už to tam máme, šup, bude „Kolo“, ať o nic nepřijdem*, nechali všeho být, i rozhovory utáli, a udýchaně honem usedali k obrazovce. Na tuto chvíli čekali celý den, svým způsobem dostával den smysl čistě v tom, že se čekalo na večer, kdy se u skleničky podívají na *Kolo*.

Na jiném programu běžela reality show, které se účastnil nějaký homosexuál. Extrovert v barevném oblečení, s účesem, jež lidem jako moji rodiče připadal neuvěřitelný. Už jen to, že by měl muž jít k holiči, mohli těžko přijmout. Muže stříhaly jejich ženy, ke kadeřníkům nechodili. Hodně se gayovi v televizi smáli – pořád ten smích – kdykoli promluvil. *Ájej, tak ten jezdí na kole bez sedla, co? Ten je tak přihrátej, že mu nefunguje teploměr. Bych se bál se vedle něho shejbnout pro tužku*. Občas ustoupil humor znechucení *Tydle zasraný buzeranti by se měli věšet nebo by jim měli do prdele zapíchnout železnou tyč*.

Právě ve chvíli, kdy komentovali homosexuála v televizi, jsem přišel ze školy. Jmenoval se Steevy. Otec se ke mně otočil a oslovil mě *Tak co, Steevy, jak ses měl ve škole?* Titi a Dédé se bláznivě rozchechtali, skutečně vybuchli smíchy, tekly jim slzy a kroutili se jako ďáblem posedlí, nemohli popadnout dech. *Steevy, no jo, máš recht, teď když to říkáš, tvůj kluk má fakt trochu podobný pohyby, když mluví.* Ani tentokrát jsem nedokázal plakat. Usmál jsem se a rychle šel do svého pokoje.

kniha 2

Nezdar a útěk

Vzpouora těla

Ze samé zaslepenosti dojmem, že jsem se zbavil choroby, kterou jsem do té doby považoval za neléčitelnou, jsem na nějakou dobu zapomněl na odpor, jež kladlo moje tělo. Nenapadlo mě, že nestačí chtít se změnit a lhát o sobě, aby se lež stala pravdou.

Byl jsem s Laurou na školním dvoře, když za námi přišel Dimitri. Patřil k drsnákům, díky svému chování se těšil nedostižné prestiži: byl drzý, měl špatné známky, a tak podobně. Obrátil se přímo na Lauru, jako kdyby mě vůbec neviděl *Jak to, že chodíš s Eddym, seš s nim, a přitom víš, že je to buzna. Všichni to říkaj, seš holka buzeranta.* Laurin obličej se roztáhl v úsměvu, ne snad v úsměvu maskujícím hanbu, ale, jak jsem viděl, ve skutečně spikleneckém úsměvu, jenž měl naznačit, že mu neoponuje, že to všechno ví, ostatní už jí to řekli. Sklonil jsem hlavu, na okamžik jsem měl

chuť se jí omluvit. Říct jí, jak je mi líto, že se mnou musí sdílet mé břímě.

Chvilé jako tato mi ukázaly, v jaké jsem se ocitl pasti, že uvnitř světa své rodiny, ve škole, nikdy nemohu dosáhnout změny.

Definitivně mě tělo zradilo jednou v noci, kdy jsem se vypravil s *kámoši* na diskotéku. Byli starší než já a měli řidičák, říkali *Dem do klubu sbalit nějaký kosti, sehnat řezivo*.

Řidičské oprávnění všichni skládali ihned po dosažení plnoletosti, domnívali se totiž, že je vysvobodí z omezeného prostoru vesnice, že budou moci cestovat (což dosud nezažili), sem tam si vyrazit (nikdy dál než na okolní diskotéky a k několik kilometrů vzdálenému moři).

Často celé léto pracovali v továrně – pokud už tam nebyli zaměstnaní –, aby si tu drahocennou růžovou kartičku mohli pořídit. Necháпали, že patří naopak, vedle jiného, k faktorům, jež je drží na místě. Že se prostě už jen nebudou po večerech opíjet na autobusové zastávce, ale v autě – v teple, s hudbou z rádia. Já si řidičák udělat odmítl, odmítl jsem strávit měsíc v továrně, ostatně nakonec jsem si slíbil, že tam nikdy nevkročím. V osmnácti už budu stejně daleko.

Té noci obléhaly diskotéku – místo se jmenovalo Le Gibus – stovky mladých lidí z celého regionu. Tvořili kompaktní, pohyblivou masu, jež každého okamžitě pohltila. Konal se tu rapový koncert místní hvězdičky. V davu, pohybujícím se jako jediná masa, jediné ohromné tělo ledabyle se vlnícího obra, se setkávala zpocená těla, otírala se jedno o druhé. Většinou svalnatá, prosáknutá kromě pachu potu také vůní laciné vody po holení, používal jsem ji i já.

Přiblížil jsem se ke scéně, abych viděl zblízka zpěváka, jemuž se tenhle dav podařilo shromáždit. Za pomoci loktů se mi podařilo vytvořit si malý prostor poblíž pódia zbudovaného pro tuto příležitost. Podlaha všude klouzala, namol opilí chlapečci do sebe strkali a rozlévali nápoje. Za mnou stál výrazně starší muž, pomohl mi prorazit si cestu až sem. Byl jsem pravděpodobně nejmladší na celém koncertě, všiml si toho. Chtěl mi pomoci.

Mohlo mu být kolem třiceti.

Měl na sobě teplákovou soupravu – jakou nosilo takřka dennodenně mnoho kluků z naší vesnice i z těch okolních a jakou jsem dlouho nosil i já – značky Airness, té nejocetňovanější, čepici

otočenou na vyholené lebce kšiltem na stranu a kolem krku masivní řetěz zlaté barvy. Na tričku se mu skvěla hlava vlka s obrovskou tlamou. Když na to tričko vzpomínám dnes, připadá mi ohyzný a vulgární. Ale tenkrát večer na mě udělalo ohromný dojem.

Jeho dech připomínal dech býka, mocný, silně čpící (pachem pastisu), a já ho cítil v zátylku.

Zpěvák vystoupil na scénu: dav se pohnul, tlačil se směrem k pódiu. Tělo muže za mnou přimáčkl dav ke mně, přitisklo se na mě, a při každém pohybu davu se naše těla o sebe třela. Byli jsme na sobě stále silněji nalepení. Rozpačité a pobaveně se usmíval, z jeho těla se šířil pach potu.

Všiml jsem si, že se něco změnilo, jeho pohlaví postupně tvrdlo a v rytmu hudby, málem do taktu, do mě zezadu naráželo, pokaždé větší a pevnější. Přes látku sportovních kalhot jsem zřetelně vyčítil jeho obrisy.

Té noci se mě zmocnila horečka.

Hudba mi připadala nesnesitelná, ale své místo jsem neopustil, abych k němu mohl zůstat přitisknutý. Tu píseň jsem později poslouchal znovu a znovu, abych se alespoň ve snech

a myšlenkách pokusil vyvolat vzpomínku na něj.
Její slova ve mně zůstanou navždy:

*Hej holka, prej ti mám dávat
maximum, říkáš to víc než jasně
Když spolu vleže tančíme,
jsem v tobě jako v base
Hej holka, v lásce jsme mistři
tabulky, jsme dvojka jako z básně
Mý srdce totál podlehlo tvý osudový kráse*

*Dneska to bude jízda,
jdeme na sobotní párty
Zahlídnu ve tmě kočku,
ty vole ta vám má rty
Jdu k ní a ptám se, jakej že chce drink
A ona: dej si pohov, myslíš,
že seš nákej king?*

Když jsem se vrátil domů, bleskově jsem si svlékl oblečení a začal jsem masturbovat, přerušovaně jsem dýchal, nedokázal potlačit vzdechy. Musel jsem být potichu: ve stejném pokoji v posteli pode mnou spala sestra. Celé mé tělo, od uší po vlhkou šíji přes každíčkový pór kůže, zachvátil orgasmus.

Po této události už se mé tělo proti mně nikdy nepřestalo bouřit, připomínat mi, po čem toužím, a mařit veškeré mé snahy být stejný jako ostatní: na holky.

Často jsem si pak lehal na postel svého staršího bratra nebo na svou, když jsem byl večer sám doma. Rodiče občas chodili k sousedům na skleničku a zůstávali tam až do rána *Jsme tu za pět minut, jen si dáme jeden pastis u sousedky*. Když lahve pastisu došly, otec vyrazil autem koupit další (*Každopádně řídím líp ožralej než hladovej*). Matka mi však přece jen telefonovala, aby mi řekla, že si nemusím dělat starosti, jen se trochu baví se sousedy *Ještě aby ne*, říkala, *tvůj táta má po šichtě v továrně a já celej den uklízela, mám právo dát si trochu voraz* (když otec práci ztratil – po té nehodě v továrně –, říkala matka *Celej den jsem uklízela a ještě ten tvůj táta, co sedí před televizí, co je den dlouhej, nehne zadkem a já to musím snášet, mám právo se trochu pobavit*). Neměl jsem si dělat starosti, a pokud jsem chtěl, mohl jsem si dát nějakou konzervu ze skříně nebo si ohřát hranolky od oběda. Netušila, že pro mě ty večery, kdy jsou pryč, představují vzácné chvíle svobody.

Bratr si pod matrací schovával pornočasopisy. Všichni to věděli a on je doopravdy ani neskrýval, svým způsobem na ně byl i hrdý – tak jako otec, který nechával pornofilmy půjčené od Titiho a Dédeho ve skříni v kuchyni, všem na očích.

Natáhl jsem se s časopisy na postel a listoval fotografiemi nahých žen s roztaženýma nohama, vystavujících zvlhlé pohlaví a přidržujících si prsty stydké pysky tak, aby ještě víc vystoupily a aby vynikl klitoris. V jejich řadrech jsem viděl jakési dva nádory, anomálie, hnisavé boule, jaké se tvoří na tělech nemocných. Při pohledu na ty nahé ženy jsem si mačkal přirození stále silněji, až jsem nakonec začal napodobovat masturbační pohyby. Trávil jsem tak celé hodiny, soustředil se ze všech sil, představoval si nejrůznější scény. Tělo jsem měl stále vlhčí, oblečení se na mě lepilo, celé propocené z té urputné snahy. Chtěl jsem, přikazoval jsem si dosáhnout orgasmu, jakkoli jsem věděl, protože to jsem věděl velmi záhy, už v útlém věku, a dokonce bych mohl říct, že jsem to věděl odjakživa, protože opak mi nikdy nepřišel na mysl, totiž že vzrušení ve mně vyvolává pouze pohled na mužské tělo.

Nevyvrcholil jsem, nikdy, a mé přirození z té horlivosti nejčastěji skončilo pokryté odřeninami a puchýři a bolelo mě ještě několik dní.

Těsná brána

Musel jsem utéct.

Končil jsem základku a musel jsem se rozhodnout, co dál. Zásadně jsem odmítal nastoupit na oblastní střední školu do Abbeville, kam jsem spadal. Chtěl jsem odjet daleko od rodičů, neshledat se už s oběma kluky. Přijít na neznámou půdu, kde, jak jsem si říkal – usuzoval jsem o tom na základě svých pokroků –, už nebudu považován za buzeranta. Stavět zase od začátku, znovu začít, znovu se narodit. Nečekaně mi bránu do světa otevřel školní dramatický kroužek, kam jsem chodil. Divadlo jsem hrál s velkým nasazením. V první řadě proto, že to rozčilovalo otce, a já se tehdy začal ve všem, co jsem dělal, vymezovat vůči (a hlavně proti) němu. A pak proto, že jsem měl určitě komediální nadání, a tudíž divadlo představovalo oblast, kde se mi dostávalo uznání. Všechno mi bylo dobré, pokud jsem se tím zalíbil

druhým. *Jo když malej Bellegueule předvádí svůj číslo na školní besídce, člověk jde do kolen. Hrdost mé starší sestry Možná jsi budoucí Brad Pitt.*

Vzpomínám si, jak jsme jednou večer na konci školního roku hráli v kulturním sále u školy krátkou hru, kterou jsem pro tu příležitost napsal. Něco jako kabaret, na scéně se střídaly postavy, představily se, odříkaly svůj příběh, zazpívaly. Já jsem vystupoval v roli Gérarda, alkoholika a polovičního bezdomovce, kterého opustila žena. Zpíval:

*Germaino, Germaino
Valčík nebo tango
Ach, to je mi jedno
Mám tě rád nade všechno
A taky Kanterbrau, ho ho ho.*

Vzpomínám si, že onoho večera seděli oba kluci v sále. Přitom už byli na střední škole. Nejspíš se přišli podívat na děti z příbuzenstva, nebo jen tak ze zvědavosti.

Vzpomínám si na to, jaký jsem pocítil strach, když jsem je uviděl a představil si, že si na mě počkají u východu. Sál byl malý a já jsem v příšeří

dokonale rozeznával jejich tváře. Předvedl jsem své číslo, ochromený strachem, že by mohli do ticha mezi dvěma replikami před mou matkou a ostatními zařvat *buzno*. Dohrál jsem svou scénu až do konce. Když jsem skončil, oba se postavili a zběsile z plných plic křičeli *Bravo, Eddy, bravo!*

Tak dlouho vyvolávali *Eddy, Eddy*, až se k nim připojili všichni přítomní, zhruba tři sta lidí, a najednou skandovali mé křestní jméno, tleskali do rytmu a nadšeně mě sledovali. Bylo obtížné znovu nastolit klid. Když jsem se při děkovačce vrátil spolu s ostatními členy divadelní skupiny, znovu volali mé jméno. Pak už jsem je u východu neviděl. Myslím, že jsem je tehdy zahlédl naposledy v životě.

Jednou za mnou po hodině přišla ředitelka školy a pověděla mi o lyceu Madeleine Micheliové v Amiensu, největším městě departementu, kde jsem vlastně nikdy pořádně nebyl, ze strachu. Otec mi tvrdil, a dokola opakoval, že je tam mnoho barevných, nebezpečných lidí *V Amiensu je negrů a Arabů jak nasráno, připadáš si mezi všema těma přičmoudlejma hubama jak někde v Africe. Oberou tě, jen co tam strčíš nos.* Tyto

věty mi odjakživa opakoval, a přestože jsem mu odpovídal, že je obyčejný rasista – ve všem jsem mu chtěl odporovat, lišit se od něj –, dokázala ve mně jeho slova zasít obavu.

Na lyceu Madeleine Michelisové se dal studovat maturitní program se zaměřením na dramatické umění. Aby se tam člověk dostal, musel napsat test, zaslat požadované dokumenty a projít talentovou zkouškou. Než mi ředitelka Coquetová navrhla, abych se pokusil na tuhle školu dostat, nikdy mi nepřišlo na mysl, že bych měl skládat maturitu, a už vůbec ne na všeobecně zaměřené střední škole. Maturitu neměl nikdo z rodiny a skoro ani nikdo z vesnice, kromě dětí učitelů, starosty a majitelky potravin. Zmínil jsem se o tom matce: tak tak, že věděla, o co se jedná (*Takže náš intoušek teď bude maturovat*).

S dcerou ředitelky, mladou herečkou, jsem nacvičoval scénu, kterou jsem měl předvést u zkoušky. Její matka mě omluvila z výuky a dala nám k dispozici volnou třídu. Pracoval jsem až do naprostého vyčerpání. Nepromarnit tu šanci na odchod. Lyceum mělo internát, a to byl způsob, jak se vzdálit z vesnice ještě o něco víc.

Matka mě varovala *Na to svý divadelní lyceum budeš moct jít, jenom jestli je internát zadarmo, my ti ho platit nemůžem, jinak půjdeš do Abbeville, škola jako škola. A otec Nevim, proč nemůžeš jít do Abbeville jako všichni ostatní, ty musíš mít prostě vždycky něco extra.*

Nebylo snadné přesvědčit otce, aby mě v den zkoušky zavezl na nádraží *Mrhat benzínem na ty tvý hovadiny s divadlem, to je fakt na bednu.* Nádraží se nacházelo zhruba patnáct kilometrů od vesnice. Několik dní mě ujišťoval, že mě tam nezaveze, že v to vůbec nemám doufat. Den před zkouškou změnil názor *Tak si na zejtra nezapomeň dát budíka, hodim tě na nádraží.*

Dělal to často, nejprve odmítal a pak ustoupil na poslední chvíli, poté co se mu dostalo zadostiučnění vidět mě celé hodiny vzlykat a prosit. Těšilo ho to. Když mi bylo sedm nebo osm, dal – bez zjevného důvodu – dětem od sousedů mého plyšáka, s nímž jsem spal a všude ho nosil s sebou. Plakal jsem a běsnil jako čert, pobíhal po domě a nařikal. On se na mě s úsměvem díval. 31. prosince 1999, na Silvestra, mi vyprávěl, že o půlnoci zasáhne Zemi asteroid a všichni zemřeme, nepřežije nikdo.

Užij si života, protože za chvíli je po nás po všech. Celý večer mi tekly slzy. Fňukal jsem, nechtěl jsem umřít. Matka se rozčilovala, říkala mu, ať mi tohle v předvečer Nového roku nedělá, nechat mě takhle sedět zkormouceného na schodech před domem a pokazit mi přelom milénia. Snažila se mě utiшит *Hele, táta ti napovídal kraviny, pod se s náma koukat na telku, bude tam Eiffelovka.* Nic nez mohla, věřil jsem tomu, co tvrdil otec, hlava rodiny. I toho večera otrásal domem jeho smích.

Druhý den ráno stál před mým pokojem o půl hodiny dřív, než bylo domluveno. *Tak šup, pakuj se, když tam budeš dřív, počkáš na nádraží.* Utíkal jsem se nachystat do koupelny. Zuby jsem si nečistil. Otec koupelnu neobsadil, ráno se nemyl. Oblékl si triko a kalhoty a ošplíchal si obličej vodou, pak si zapálil cigaretu, posadil se před televizi a sledoval zprávy nebo teleshopping.

Když jsme nasedli do auta, měli jsme zhruba hodinu na trasu dlouhou patnáct kilometrů. Mlčeli jsme. Požádal jsem ho, aby pustil rádio, chtěl jsem tak zahnat to trapné ticho. Znal všechny staré francouzské šlágry a prozpěvoval si je. Občas mezi dvěma písničkami zase začal *Že musim*

takle brzo padat z domu kvůli tomu tvému podělanému tyjátru, to mě poser... (Matka: Nic si z toho nedělej, že táta furt nadává, on to nemyšlí zle. Nadává, aby neměl dlouhou chvíli, neví, co dělat jinýho.)

Před nádražím mi poručil, abych si vystoupil, ale pak si na něco vzpomněl a řekl mi, ať počkám. Upřel jsem na něj pohled, očekával jsem překvapení, kousavou poznámku. Zašátral po kapsách a vytáhl dvacetieurovou bankovku. Věděl jsem, že je to moc, mnohem víc, než mi mohl a měl dát. Řekl mi, že je budu potřebovat *Budeš se muset naobědvat. Nechci, aby ses před ostatníma styděl, že seš nákej jinej nebo že nemáš tolik peněz. Všecko to utratíš za oběd, ne abys něco přivez zpátky, nepřeu si, abys byl jinej než ostatní. Ale hlavně si dej majzla, ve městě je fůra Arabů. Jesli se na tebe nákej bude koukat, tak sklop oči a nemachruj, žádný hraní na hrdinu, protože tydle lidi maj vždycky spoustu bratranců a bratrů, co někde čekaj, a když se porveš, počíhaj si na tebe někde ve víc lidech, a je s tebou ámen. Když po tobě nákej bude chtít prachy, dej mu všecko. Peněženku, telefon, všecko. Zdraví je na prvním místě. Tak běž a snaž se to přijímací řízení nepodělat.*

Dojel jsem vlakem do Amiensu. Byl jsem nervózní a na každé zastávce jsem se bál, že se objeví banda Arabů, vrhne se na mě a okrade mě o všechny osobní věci.

Do lycea Madeleine Michelisové jsem uháněl rychlým krokem a se sklopenou hlavou. Pokaždé, když šel po témže chodníku černocho nebo Arab – nebylo jich přitom tolik –, jsem cítil, jak se mě zmocňuje strach.

Na chodbě čekali další studenti se svými rodiči. Byl jsem rád, že jsem sám, připadal jsem si dospělejší – a zároveň jsem cítil hořkost, záviděl jsem těm mladým lidem, že si se svými rodinami tak dobře rozumí. Když rodiče mluvili se svými dětmi, zdálo se mi, že i oni v sobě mají něco pubertálního, jako by se jejich příjemné životní podmínky odrážely v jejich příjemných povahách.

Z učebny vyšel vysoký bělovlasý muž a vyvolal mé jméno *Bellegueule*, *jste na řadě*. Ostatní se zasmáli. I dospělí. *Bellegueule*. Bylo to první kolo zkoušky, před tím, než přišlo na řadu předvedení připravené scény. Měl jsem odpovídat na otázky týkající se divadla, uvést důvody, proč se hlásím na toto lyceum. Všechny odpovědi jsem si promyslel dlouho dopředu: láska k divadlu, důležitost

umění v naší společnosti a v dějinách, otevřenost ducha. Banality.

Vyučující, který mi kladl otázky, bělovlasý muž jménem Gérard, jenž se po mém přijetí stane mým učitelem herectví, prožíval pohovor úplně jinak než já. O dva roky později mi svěřil – s jemnou ironií, jež pro něj byla charakteristická –, že jsem ho prosil, aby mě na lyceum přijal. Že jsem si před ním málem klekl. Napodoboval mě *Prosím prosím, pane profesore, dostaňte mě odtamtud. Mějte slitování*. Prý jsem se po celou dobu usmíval. Nepřipadalo mu to přirozené, ale dojala ho silná vůle, lépe řečeno beznaděj, jež ze mě vyzařovala. Prý jsem s tím znovu začal ve druhém kole zkoušky, při předvádění scénky. *Pořád jsi měl v hlase něco prosebného, pořád*.

Na přijímačkách jsem se seznámil s chlapcem jménem Fabrice. Bavili jsme se spolu a slíbili si, že se budeme kamarádit, pokud nás oba přijmou. Celé léto jsem na něj musel myslet. Po pravdě řečeno jsem nesnil ani tak o něm, jako o tom, že si v Amiensu vytvořím okruh přátel, už nebudu mít žádné kamarádky, ale jenom kamarády, jako správný kluk.

Celé léto jsem očekával dopis s výsledky. Nepřicházel. Rodiče tvrdili, že nic nedostali *Už s tím nevysírej.*

Nic. Byl jsem zoufalý. Nakonec jsem to vzdal: ani mi nedali vědět, že mě nepřijali. V noci jsem nemohl spát a představoval si, že budu muset nastoupit do lycea v Abbeville, shledat se tam s oběma kluky a zažívat zase to, co na druhém stupni.

Plánoval jsem, že se školou skončím.

Jednou na začátku nebo v polovině srpna, když jsem se po společné večeři díval u sebe v pokoji na televizi, mě otec zavolal do obýváku.

Prohlásil, že před více než měsícem dostal dopis. Až do nynějška ho nenapadlo mi ho ukázat. Říkal to s pobaveným výrazem, jímž naznačoval, že neříká pravdu, že dopis schoval, aby mě celé léto napínal.

Popadl jsem dopis *Vážený pane Bellegueule, Lyceum Madeleine Michelisové si dovoluje Vám s radostí oznámit...*

Hned jsem vyběhl ven. Zaslechl jsem jen, jak matka říká *Co to ten trotl vyvádí?*

Nechtěl jsem zůstat v jejich blízkosti, odmítal jsem s nimi tu chvíli sdílet. V ten okamžik už

jsem byl daleko, už jsem do tohoto světa nepatřil, dopis to říkal. Zamířil jsem do polí a dobrou část noci prochodil. Svěží vzduch severu, plní cesty, vůně řepky, velmi silná v tomto období v roce.

Celou noc jsem věnoval plánování svého nového života daleko odtud.

Epilog

O několik týdnů později,
Odjždím.

Mám sbaleno do internátu
Žádný velký kufr
jen sportovní taška, která patřila bratrovi
a pak sestře.

I oblečení většinou patřilo postupně bratrovi
a sestře, některé také bratrancům.

Když dorazím na nádraží,
strach z černochů a Arabů už ustoupil.
Chtěl bych už být daleko od otce, daleko od nich,
a vím, že musím začít tím, že přestavím veš-
keré své hodnoty.

Internát není součástí Lycea Madeleine
Michelisové.

Je jinde, na jihu města.

Něco přes dva kilometry odtamtud
Netušil jsem to, dorazil jsem do lycea se svou
tmavě modrou taškou a výchovný poradce pan
Royon se rozesmál

*Ale ne, chlapče, internát je na druhé straně
města. Musíš autobusem, dvojkou.*

Matka mi na autobus nedala peníze.

Ani ona to nevěděla

Kráčím podél silnice

Zastavuji chodce

Promiňte, nezlobte se, hledám...

Neodpovídají

Ve tvářích jim vidím podráždění, obavy.

Myslí si, že po nich budu chtít peníze.

Konečně internát najdu –

prsty mám rudé, odřené skoro do krve, jak
jsem celé kilometry vlekl v ruce tašku.

Teď si vzpomínám, že si pod paží nesu i polš-
tář v igelitovém obalu.

Nejspíš jim připadám směšný nebo mě mají
za bezdomovce

V internátu mi řeknou, že budu ubytován
zvlášť, stranou od ostatních studentů.

Ostatní budu vídat jen zřídka.

Internát patří jiné škole, která souhlasila, že mě ubytuje.

Jsem příliš nadšený, než abych pocítil sebe-
menší zklamání

Říkám si, že přátele si udělám ve škole, inter-
nát není důležitý, je to jen prostředek, jak unik-
nout ještě o něco víc

První školní den,

Samota,

Všichni se tu znají, přicházejí ze stejných škol.

Přesto mě oslovují

*Hej, jdeš s náma dneska na oběd, jak že se to
jmenuješ, Eddy?*

Vtipný jméno, Eddy, to je zdrobnělina, ne?

Ale ve skutečnosti se jmenuješ Édouard, že jo?

*Bellegueule, to je teda něco, jmenovat se Belle-
gueule, neposmívaj se ti lidi?*

Eddy Bellegueule, ty krávo, to je jméno

Objevují –

něco, co jsem už dříve tušil,

co mi přišlo na mysl.

Chlapci se tu na pozdrav objímají, nepodávají
si ruce

Nosí kožené aktovky
Mají vybrané způsoby
Na druhém stupni by jim všem říkali *buzno*
Lidé z města používají tělo jiným způsobem
Mužnost si představují jinak než můj otec
a muži z továrny

(na vysoké, na elitní *École normale*, to bude
ještě markantnější, ta zženštilá těla městských
intelektuálů)

A když je vidím, nejdřív si říkám
Říkám si
Pěkná banda buzerantů
A také cítím úlevu
*Možná nejsem teplej, ne tak jak jsem si myslel,
možná mám od narození tělo měšťáka, jen
omylem jsem se ocitl ve světě svého dětství*

Fabrice chodí do jiné třídy, nepotkám se s ním,
neznepokojuji se však, netoužil jsem po něm,
po jeho osobě, ale po typu lidí, který zosobňoval.

Sblížím se s Charlesem-Henrim, stane se
mým nejlepším přítelem, trávíme spolu vše-
chen čas

Mluvíme o holkách

Ostatní spolužáci říkají
Jojo, Eddy a Charles-Henri, jedna ruka jako vždy
Jsem celý šťastný, když to slyším
Chtěl bych, aby to říkali pořád, znovu
a hlasitěji,
aby šli až k nám do vesnice.
a tam to pověděli, tak aby slyšeli úplně všichni
Eddy má nejlepšího kamaráda, kluka
Baví se o holkách, o basketu
(Charles-Henri mě do něj zasvěcoval)
Dokonce hrajou hokej

Cítím však, že se mi Charles-Henri vzdaluje
S jinými chlapci se baví víc,
s těmi, co tak jako on sportují odjakživa
co tak jako on na něco hrají
Co umí nepochybně lépe mluvit o holkách
Bojuji, abych si jeho přátelství udržel

Jednou ráno,

v prosinci, dva měsíce po začátku školního roku
Přijdou někteří spolužáci v santovských
čepicích

Mám svou bundu, kterou jsem dostal k ná-
stupu na střední školu

Křiklavě červenožlutou, značky Airness. Byl jsem tak pyšný, když jsme ji kupovali, matka řekla také plná hrdosti

To máš jako dárek ke střední škole, byla pěkně mastná, museli jsme si utrhnout od huby, abysme ti ji mohli koupit

Ale jen co dorazím do školy, vidím, že se sem nehodí, tady se tak nikdo neobléká, chlapci nosí dlouhé pánské kabáty nebo vlněná saka jako hipíci

Nad mou bundou se usmívají

Tři dny nato ji zahanbeně strčím do popelnice.

Matka se rozpláče, když jí lžu (*ztratil jsem ji*).

Stojíme na chodbě, přede dveřmi sto sedmáct a čekáme na paní učitelku Cotinetovou.

Někdo k nám jde,

Tristan.

Zavolá na mě

Tak co Eddy, pořád jsi taková buzna?

Ostatní se smějí.

I já.

Édouard Louis

Skoncovat s Eddym B.

Z francouzského originálu En finir avec Eddy Bellegueule,
vydaného nakladatelstvím Éditions du Seuil v Paříži roku 2014,

přeložila Sára Vybíralová

Redakce textu Jovanka Šotolová

Obálka s použitím fotografie autora od Félix Ledrua, grafická
úprava a sazba písmy Trivia Serif / Morl Sans Vojta Sedláček

Vydalo Nakladatelství Paseka s. r. o.

v Praze roku 2017 jako svou 1929. publikaci

Odpovědný redaktor Jakub Sedláček

Výtvarný a technický redaktor Vojta Sedláček

Elektronické formáty připravil KOSMAS, www.kosmas.cz

ISBN 978-80-7432-869-5 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7432-931-9 (epub)

ISBN 978-80-7432-932-6 (mobi)

ISBN 978-80-7432-933-3 (pdf)

Knihy Nakladatelství Paseka

žádejte u svých knihkupců nebo na adrese:

Nakladatelství Paseka, obchodní oddělení

Chopinova 4, 120 00 Praha 2

+420 222 710 751, paseka@paseka.cz